

Fingon lausunto ulkoasianvaliokunnalle julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026–2029

Asia: VNS 2/2025 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026–2029
<https://www.eduskunta.fi/pdf/VNS+2/2025>

Kiitämme valiokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikkoaiheesta.

Tarkastelemme tässä lausunnossa julkisen talouden suunnitelmaa kehitysyhteistyömäärärahojen näkökulmasta. Kehitysyhteistyön määrärahoja kohdennetaan yhdeksältä eri hallinnonalalta ja useilta eri momenteilta. Keskitymme lausunnossamme UM:n hallinnonalan luvun 24.30. ”kansainvälinen kehitysyhteistyö” ja erityisesti momentin 24.30.66. ”varsinainen kehitysyhteistyö” määrärahoihin.

1 Suositukset: leikkauksia tulee kohtuullistaa

- **Leikkauksia tulee kohtuullistaa ja loppuvaalikaudelle tulee laatia vakaa budjettinäköymä: Suomen ei tule omalla toiminnallaan heikentää sääntöperustaisuutta:** Kehitysyhteistyö on erottamaton osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä globaalin turvallisuuden vahvistamista. Hallituksen päätös leikata kehitysyhteistyöstä kolmannen kerran tällä vaalikaudella on Suomen oman edun vastaista heikentäen Suomen turvallisuutta ja vaikutusvaltaa. Sitova ja velvoittava kansainvälinen oikeusjärjestelmä on pienten valtioiden, kuten Suomen, turvallisuuden perusta
- **Hallituksen tulee toimeenpanna tavoitteitaan kestäväen kehityksen ja sääntöperusteisuuden tukemiseksi sekä varmistaa omien selontekojensa toimeenpano:** Leikkausten myötä hallituksen on vaikeaa toteuttaa itselleen UTP- ja KaKe-selonteissa asettamia ja määrittelemiä tehtäviä liittyen kestäväen kehitykseen ja kansainvälisiin sopimuksiin. Suomen vetäytyminen jo tekemistään kansainvälisistä sitoumuksista ja tuen vähentäminen YK:lle ja monenkeskiselle, sääntöperustaiselle järjestelmälle heikentää Suomen YK-strategian ja YK:n turvallisuusneuvoston puheenjohtajuuskampanjan uskottavuutta. Hallituksen tulee julkisuuteen selventää, miten se aikoo konkretisoida ja toimeenpanna tavoitteitaan liittyen sääntöperustaisuuteen ja kestäväen kehitykseen
- **Hallituksen tulee toimeenpanna OECD:n kehitysapukomitea (DAC) suositukset:** Jo ennen näitä uusia leikkauksia, OECD DAC suositteli, että Suomi lopettaa kehitysyhteistyön leikkaukset, sillä ne vaarantavat Suomen kansainväliset sitoumukset. DACin suositusten mukaan Suomen tulisi mm. kasvattaa kehitysyhteistyörahoitustaan sekä säilyttää kehitysyhteistyön painopiste köyhyyden ja

eriarvoisuuden vähentämisessä. Suomen tulee toimeenpanna OECD DAC:n [vertaisarvion](#)¹ suositukset ennen seuraavaa vertaisarviota ja osoittaa näin tukensa sääntöperusteiselle järjestelmälle ja monenkeskiselle yhteistyölle

- **EU:n ja Suomen tulisi pyrkiä täyttämään Yhdysvaltojen jättämä valtatyhjiö eikä kasvattaa sitä entisestään:** Trumpin hallinnon mittavien YK:n toimintakykyyn ja kehitysyhteistyöhön kohdistuvien leikkausten aikakaudella, EU:n ja Suomen tulisi astua esiin. Leikkaukset kuitenkin heikentävät entisestään Suomen mahdollisuuksia olla läsnä kehittyvissä maissa.

2 Leikkausten määrä ja tekotapa heikentävät köyhimpien maiden ja ihmisten asemaa sekä sääntöperusteista maailmanjärjestystä

Hallituksen esityksen mukaan **kehitysyhteistyöstä leikataan kolmannen kerran tällä hallituskaudella.** Edellisten leikkausten myötä määrärahat ovat kutistuneet jo viidenneksen vaalikauden alusta². Nyt päätetty lisäleikkaus on nettona 30 miljoonaa euroa vuosittain eli 120 miljoonaa kehyskaudella. Leikattavaa on kuitenkin löydettävä 150 miljoonaa euroa vuosittain: humanitaariseen apuun lisätään 20 milj. euroa, mutta muusta kehitysyhteistyöstä leikataan 50 miljoonaa euroa.

Uusien leikkausten myötä **on todennäköistä, että Suomi joutuu purkamaan kansainvälisiä sitoumuksiaan**, jotka ovat ylläpitäneet käytännössä sääntöperusteisuutta ja monenkeskisyyttä. Emme tiedä, mihin leikkaukset kohdennetaan, mutta selkeitä mahdollisuuksia ovat esimerkiksi **YK-järjestöjen rahoituksen leikkaukset** (budjetissa: monenkeskinen kehitysyhteistyö) ja **maaohjelmiin kohdennettava leikkaukset** (budjetissa: maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö).

Leikkausten myötä Suomi toimii ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaansa vastaan. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko lähtee jo tiivistelmässään siitä että ” Suomi toimii kansainvälisen oikeuden ja sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän vahvistamiseksi”³.

Sääntöperusteisuus ja monenkeskisyys ovat edelleen Suomen ulkopoliitiikan perusteita (ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon mukaan). Jos/kun YK-järjestöjen rahoitusta vähennetään, YK-järjestöjen on vaikeampaa toimia monenkeskisen päätöksenteon alustoina sekä toimeenpanna päätöksiä. Tämä on erityisen haitallista nyt, kun YK-järjestöjen rahoituksen voi kuvata olevan kriisissä: erityisesti Yhdysvallat leikkaa raskaasti rahoitusta. Mediatietojen mukaan jopa lähes 90 % Yhdysvaltain rahoituksesta on uhattuna⁴. Yhdysvallat on perinteisesti YK-järjestöjen keskeisin rahoittaja.

Lisäksi kehitysrahoitus on tärkeä muoto vaikeassa asemassa oleville maille vahvistaa valtiollista kapasiteettiaan, jotta ne voivat paitsi huolehtia julkisista tehtävistä, myös osallistua monenkeskiseen päätöksentekoon.

¹ OECD (2024) OECD Development Co-operation Peer Reviews: Finland 2024 Verkkoviite: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-development-co-operation-peer-reviews-finland-2024_2a9a43a2-en.html. Viitattu: 19.5.2025.

² Määrärahat momenteilla ”varsinainen kehitysyhteistyö” ja ”tuki Ukrainalle”

³ Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisuja 2024:33. Verkkoviite: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165721>. Viitattu: 19.5.2025

⁴ Devex 15.4.2025. Trump administration plans to cut State Department funding by half. Verkkoviite: <https://www.devex.com/news/trump-administration-plans-to-cut-state-department-funding-by-half-109865>. Viitattu 19.5.2025.

Lisäleikkaukset heikentävät myös ulko- ja kehityspolitiikan pitkäjänteisyyttä. Kyseessä on kaksi vuotta kestäneen hallituskauden kolmas leikkauspäätös, kehitysyhteistyöbudjettiin on jouduttu jatkuvasti tekemään muutoksia. Kehitysyhteistyössä tulokset muodostuvat pitkäjänteisellä työllä⁵. Leikkaukset häiritsevät tuloksellisuutta siis kahdesta suunnasta: suorien toimintaedellytysten vähentämisen myötä ja suunnittelun vaikeutumisen myötä.

Hallituksen esityksessä on myönteisiä piirteitä, erityisesti:

- tiettyjä Suomen pitkän aikavälin vahvuuksia, kuten pääosaa Suomen kehitysyhteistyön aiemmista painopistealueista, voi olla mahdollista jatkaa, jos leikkaukset kohdennetaan harkiten⁶
- hallitus antaa arvoa kansalaisjärjestöjen pitkäjänteiselle työlle toteamalla, että leikkauksia ei kohdenneta niille.

Kielteisiä piirteitä ovat erityisesti:

- maailmantilanteeseen ja Suomen sitoumuksiin täysin sopimattomat varsinaisen kehitysyhteistyön leikkaukset. Kehitysyhteistyö on edelleen Suomelle tarpeellinen investointi (kts. seuraava osio). Vuonna 2025 varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahat ovat noin viidenneksen alemmat suhteessa vaalikauden alkuun. Samaan aikaan Suomea velvoittavat edelleen kansainväliset sitoumukset: sitoumus kestävän kehityksen edistämiseen globaalisti ja kansallisesti; 0,7 % / bklt-tavoitteesta, ja tavoitteesta kohdentaa 0,2 % / bklt nk. vähiten kehittyneille maille (LDC-maat). Kehitysyhteistyöleikkaukset haittaavat myös Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kokonaistavoitteiston toteutusta, Suomen läsnäolo ja vaikutusvalta maailmalla kapenee: kuvaavaa on, että valtaosa maailman maista on kehittyviä maita ja valtaosa ulkoasiainhallinnon budjetista liittyy kehitysyhteistyöhön.
- Arvion puuttuminen Suomen myöntämästä biodiversiteetti- tai ilmastorahoituksesta, vaikka Suomi on kansainvälisesti sitoutunut rahoituksen mobilisoimiseen niihin,

3 Kehitysyhteistyö on tarpeellinen investointi Suomelle

3.1 Suomi osana ratkaisuja janoavaa maailmaa

Kehitysyhteistyö on tärkeä työkalu kestävän kehityksen edistämiseksi. Se merkitsee kestävän kehityksen tukemista erityisesti vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten osalta.

⁵ Tämän osoittaa esimerkiksi Nepalín kanssa tehty yhteistyö. Suomi on tehnyt maan kanssa yhteistyötä 1980-luvun alusta saakka. Nyt Nepal on pääsemässä vahvempaan asemaan vähiten kehittyneen maan (LDC) statuksesta –nk. graduoitumassa LDC-luokasta. Suomi on ollut tässä kehityksessä yksi tekijä.

Viitteet: UM (2022) Kehityspolitiikan tulorapotti. Verkkoviite:

https://um.fi/documents/78278153/0/Kehityspolitiikan_tulosraportti_2022.pdf. Viitattu: 19.5.2025.

YK: Nepal graduation status. Verkkoviite: <https://www.un.org/ldcportal/content/nepal-graduation-status>. Viitattu 19.5.2025.

⁶ Aiemmistä, kehityspolitiikan ylivalikkautisessa selonteossa linjatuista Suomen kehityspolitiikan painopisteistä ihmisarvoista työtä ei ole suoranaisesti mainittu uudessa kehityspolitiikkaa yhdessä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon kanssa ohjaavassa kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa.

Kestävyysoongelmaa kuvaavat kestävän kehityksen tavoitteet (Agenda 2030). Agenda 2030:sta vain noin 17 % on edennyt tavoitteiden mukaisesti⁷, kun määräaika tavoitteiden toteutukseen on puolessa välissä.

Kehitysyhteistyö ei ole yhtä kuin kestävä kehitys: sen kertoo muun muassa rahoituksen mittakaava: kun kehitysyhteistyömäärärahat maailmassa ovat n. 180 miljardia euroa⁸, kestävän kehityksen rahoituksesta puuttuu eri arvioiden mukaan yli 4000 miljardia euroa⁹. Kehitysyhteistyö voi toimia muiden toimien vauhdittajana ja mahdollistajana.

Maailman humanitaaristen kriisien tilanne on historiallisesti katsoen poikkeuksellisen vakava¹⁰.

3.2 Kehityspolitiikka osana Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa

Edellä mainittuihin tarpeisiin Suomi vastaa osaltaan erityisesti kehitysyhteistyöllä.

Kehityspolitiikka on olennainen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, kuten valtioneuvoston 2024 julkaisemista ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta sekä kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteosta ilmenee.

- Viitaten tämän osion alussa kuvattuihin kestävän kehityksen ja humanitaaristen kriisien luomiin haasteisiin ja tarpeisiin, kehityspolitiikka on yksi tärkeä työkalu kestävän kehityksen edistämiseen rajojemme ulkopuolella, erityisesti vaikeimmassa asemassa olevien maiden ja alueiden osalta.
- Kehityspolitiikka on myös tärkeä osa Suomen taloussuhteita: suurin osa maailman valtioista on kehittyviä maita; noin 85 % maailman ihmisistä asuu niissä¹¹; ja niiden talouskasvu on keskimäärin nopeampaa kuin vauraiden maiden¹². Yksinomaan Afrikassa on¹³ Kehityspolitiikka voi edistää kestäväää kauppaa Suomen ja maailman vahvistuvien talouksien kanssa.
- Hyvät suhteet kehittyviin maihin merkitsevät myös mahdollisuutta Suomen vaikutusvallalle kansainvälisessä politiikassa, koska suurin osa maailman valtioista, ja siten esimerkiksi YK:n jäsenmaista, on kehittyviä maita.
- Kehityspolitiikka on myös turvallisuuspolitiikkaa, sillä konfliktit syntyvät usein ongelmista, joita voi korjata kehitysyhteistyöllä.

Suomen kehitysyhteistyö on tuloksellista. Sitä seurataan evaluaatioilla, eli hankkeiden ja ohjelmien arvioinneilla. Kun ulkoministeriö koosti marraskuussa 2022 näistä ja muista lähteistä tietoja

⁷ YK 13.2.2025 Verkkoviite: <https://news.un.org/en/story/2025/02/1160131>. Viitattu 19.5.2025

⁸ OECD. <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/official-development-assistance.htm>. Viitattu 19.5.2025

⁹ Kts. OECD (2021) Closing the SDG Financing Gap in the COVID-19 era: ks <https://www.oecd.org/dev/OECD-UNDP-Scoping-Note-Closing-SDG-Financing-Gap-COVID-19-era.pdf> ja YK (2023) <https://news.un.org/en/story/2023/07/1138352> Viitattu: 19.5.2025

¹⁰ OCHA (2024) Global Humanitarian Overview 2024. Verkkoviite:

<https://www.unocha.org/publications/report/world/global-humanitarian-overview-2024-enarfrsp> viitattu: 19.5.2025

¹¹ IMF Emerging market and developing economies datasets.

<https://www.imf.org/external/datamapper/profile/OEMDC>. Viitattu: 19.5.2025. Huom. kategoriana ”emerging markets and developing economies”.

¹² IMF Advanced economies datasets. <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/ADVEC>. Vrt. kategoriat ”advanced economies” ja ”Emerging market and developing economies”. Viitattu: 19.5.2025.

¹³ CIA. World Factbook: Real GDP growth rate. Verkkoviite: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/field/real-gdp-growth-rate/> Viitattu 19.5.2025.

kehitysyhteistyön tulospöörttiin¹⁴, johtopöätökseksi muodostui, että Suomen kehitysyhteistyö on tuloksellista, kunhan sitä edistetään pitkäjänteisesti.

Hyviä esimerkkejä on lukuisia¹⁵. Maayhteistyöstä Nepal ja Vietnam ovat hyviä kokonaisesimerkkejä: näiden maiden kanssa Suomi on tehnyt pitkään yhteistyötä, ja nyt ne ovat siirtymässä (Nepal siirtymävaiheessa, Vietnam jo siirtynyt) vähiten kehittyneiden maiden joukosta alemman keskitulon maaksi.

Yksittäinen ja konkreettisempi esimerkki on vaikkapa Suomen ja Etiopian yhteistyö, jonka turvin vuosina 1994–2022 noin 5,4 miljoonaa etiopialaista pääsi puhtaan veden piiriin. Vesihuolto vietiin 1 500 koululle ja 1 300 terveysasemalle. Tästä pääsi hyötymään yli 1,2 miljoonaa oppilasta, opettajaa ja terveydenhuollon työntekijää. Heistä yli 800 000 on lisäksi päässyt paremman sanitaation piiriin. Tärkeitä asioita, sillä vesi on toimeentulon ehto ja terveyskysymys; toisaalta, sen puute voi olla syy konflikteille.

Hyviä esimerkkejä löytyy myös järjestöjen tekemästä kehitysyhteistyöstä¹⁶. Poimintoja:

- yli sadantuhannen lapsen oikeus koulutukseen parani suomalaisen järjestön (Fidan) ja sen paikallisten kumppanien ansiosta Aasiassa, itäisessä Afrikassa ja Lähi-idässä.
- 245 000 syrjityn henkilön mahdollisuudet oman elinkeinon, elämän ja oikeuksien kohentamiseksi muun muassa Nepalissa paranivat järjestön (Lähetysseuran) kehitysohjelman myötä 2018–21.
- Tyttöjen silpominen puolittui suomalaisen järjestön (World Visionin) kumppaneiden kanssa toteutetun hankkeen avulla Pohjois-Keniassa 2016–21.
- Yli 3000 vammaista naista oppi ruoanvalmistuksen taitoja ja tietoja lähiruoan ravintoarvoista suomalaisen järjestön (Marttaliiton) ja yhteistyökumppaneiden tilaisuuksissa Kamerunissa, Etiopiassa ja Sambiassa.

Lisätiedot:

Ilmari Nalbantoglu, johtaja, vaikuttaminen | Suomalaiset kehitysjärjestöt – Fingo
ilmari.nalbantoglu@fingo.fi | 050 317 669

¹⁴ Verkkoviite: <https://um.fi/web/kehityspolitiikan-tulospöörtti-2022/johdanto>. Viitattu 19.5.2025

¹⁵ Kts. ulkoministeriön kooste: <https://um.fi/kehitysyhteistyön-tuloksia>. Viitattu 19.5.2025

¹⁶ Kts. Fingon kooste: järjestöjen kehitysyhteistyön tuloksia. Verkkoviite: <https://fingo.fi/ajankohtaista/category/jarjestöjen-työn-tuloksia/>. Viitattu 19.5.2025

Liite: suositukset ja niiden perustelut Fingon lausunnosta koskien TAE2025:ä

Vuoden 2025 talousarvioon laatimamme lausunto ulkoasianvaliokunnalle kuvaa edelleen hyvin kehitysyhteistyön määrärahojen muutoksia hallituskaudella. Perustiedot määrärahatilanteesta on kuvattu siksi alla.

1 Leikkauksia tulee kohtuullistaa

Varsinaisen kehitysyhteistyön ja nk. Ukraina-momentin määrärahoja on määrä leikata noin 99,7 miljoonaa euroa bruttona. Vuonna 2024 näiltä momenteilta leikattiin jo 30,8 miljoonaa euroa. Kaikkiaan muutokseksi vaalikauden alusta alkaen tulee -130,5 miljoonaa euroa, eli noin viidesosa (18 %).

Monenkeskisestä yhteistyöstä on määrä leikata noin 10,5 miljoonaa euroa eli 5 %. Tähän käyttösuunnitelmakohtaan kohdennettiin jo vuodelle 2024 mittava, noin 19 miljoonan euron eli 8 % leikkaus. Suomi rahoittaa esimerkiksi YK-järjestöistä YK:n lastenrahastoa (UNICEF), YK:n väestörahastoa (UNFPA), maailman ruokaohjelmaa (WFP), YK:n tasa-arvojärjestöä (UNWOMEN) ja sekä alueellisia kehityspankkeja. Leikkaaminen monenkeskisestä yhteistyöstä merkitsee sitä, että Suomi tukee aiempaa nähdessä heikemmin monenkeskistä, sääntöperusteista maailmanjärjestystä. Se merkitsee myös vakavia käytännön vaikeuksia tärkeää työtä tekeville kansainvälisille järjestöille.

Maa- ja aluekohtaisesta kehitysyhteistyöstä on määrä leikata 26,3 miljoonaa euroa eli 19 %. Käyttösuunnitelmakohtaan kohdennettiin jo vuonna 2024 mittava 54 miljoonan euron eli 28 % leikkaus. Keskeisiä kehitysyhteistyömäärärajojen kohdemaita ovat olleet viime vuosina esimerkiksi Etiopia, Somalia, Tansania, Afganistan ja Nepal. Määrärahoilla mitattuna tärkein kehitysyhteistyön kohdema on tänä vuonna (2024) ollut Ukraina, näin tulee olemaan myös vuonna 2025. Vuonna 2023 Suomi on päättänyt lakkauttaa neljä maaohjelmaa: Afganistanissa, Myanmarissa, Keniassa ja Mosambikissa. Maa- ja aluekohtaisesta kehitysyhteistyöstä leikkaaminen merkitsee heikompaa tai lakkautettavaa tukea erityisesti heikoimmassa asemassa oleville maille ja alueille.

Järjestöjen kehitysyhteistyö pysyisi hallituksen esityksen mukaan nykyisellä, hieman alle 90 miljoonan euron tasollaan. Käytännössä käyttösuunnitelmakohtaan +10 miljoonan euron lisäys on tietojemme mukaan pääosin siirto humanitaarisen avun käyttösuunnitelmakohdalta, eli ei varsinaisesti lisää määrärahoja.

Kaikkiaan Suomen kehitysyhteistyömäärärahat vuonna 2025 laskevat vuoden 2024 tasosta 144,9 miljoonaa euroa. Tähän leikkaukseen siis lasketaan kaikki kehitysmäärärahat eri hallinnonaloilta. Kaikkiaan Suomi kanavoi kehitysyhteistyörahoitusta yhdeksän ministeriön hallinnonaloilta. Valtaosa noin 1,064 miljardin euron määrärahakokonaisuudesta kohdennetaan ulkoministeriön hallinnonalalta (noin 730 miljoonaa euroa). Toinen tärkeä kokonaisuus kohdennetaan valtiovarainministeriön hallinnonalalta: VM:n budjettiin on kirjattu Suomen osuudet EU:n kehitysyhteistyömäärärahoista, eli NDICI-rahoista. VM:n hallinnonalan kautta kohdennetaan noin 235 miljoonaa euroa.

Kun suhteutamme nämä hallituksen esittämät määrärahamuutokset tämän lausunnon osioissa 2 esitettyihin investointitarpeisiin ja osiossa 2 esitettyihin Suomen sitoumuksiin, voimme todeta että:

→ **Suositus:** Leikkauksia tulee kohtuullistaa.

2 Tulevien vuosien rahoitukseen tarvitaan vakaa näkymä

Hallitusohjelmassa laadittiin näkymä noin miljardin kokonaisleikkaustarpeeksi vaalikaudelle kehitysyhteistyömäärärahoihin. Talousarviossa vuodelle 2024 hallitus alkoi toimeenpanna näitä raskaita

leikkauksia. Kehysriihessä 2024 hallitus päätti lisäleikkauksista ja hallitusohjelman mukaisten leikkausten aikaistamisesta. Nyt talousarviossa vuodelle 2025 täytyy taas löytää uusia kohdennuksia näille leikkauksille.

Jatkossa kehitysyhteistyörahoitukseen tarvitaan vakautta. Jos jokaisella budjettisuunnittelun kierroksella leikataan lisää, joka vuosi UM ja kehitysyhteistyötoimijat joutuvat järjestellä kehitysyhteistyötä vaikeilla tavoilla uudelleen (Suomen sitoumuksia, kohdennuksia ja tavoitteita) ja voimavarat menevät jatkuvaan uudelleenjärjestelyyn. Jos tulevana vuosina Suomi tekee vielä uusia leikkauksia, maamme joutuu raskaasti purkamaan tekemiään kansainvälisiä sitoumuksia ja kehitysyhteistyöllä saavuttamia tuloksia sekä tukea (ulko- ja turvallisuuspolitiikankin kulmakivenä olevalle) sääntöperäiselle ja monenkeskiselle maailmanjärjestykselle. Lisäksi ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ohjaavien selonteokojen toteutus vaikeutuu.

➔ **Suositus:** Loppuvaalikaudelle tulee laatia vakaa budjetinäkymä.

3 Vähiten kehittyneiden maiden bktl-osuuden seuranta tulisi palauttaa

Hallituksen budjettiesityksessä mainituista kehitysyhteistyön **tunnusluvuista puuttuu vähiten kehittyneiden maiden kanssa tehtävän kehitysyhteistyön bktl-osuus**. Suomi on kansainvälisesti sitoutunut vähiten kehittyvien maiden osalta 0,2 % bktl-osuuteen. Suomi seuraa kansainvälisten sitoumustensa vuoksi joka tapauksessa tätä osuutta. Luku löytyy vuoden 2023 budjettikirjasta kohdasta määrärahat, 24.30. kansainvälinen kehitysyhteistyö ja taulukosta ”Kehitysyhteistyölle annettujen tavoitteiden mukaiset tunnusluvut”. Vuosille 2024 ja 2025 vastaavaan kohtaan on laadittu samanlainen taulukko, mutta ns. LDC-seurantaluku puuttuu. Luku olisi olennainen, jotta eri kehitysrahoitusta seuraavilla tahoilla olisi mahdollisuus arvioida, toteuttaako Suomi sitoumuksiaan. Lisäksi LDC-maiden osuus on periaatteellisesti tärkeä, sillä kehitysyhteistyöllä on tärkeä merkitys juuri vähiten kehittyneille maille, joille kanavoituu muista läheistä vain hyvin vähän rahavirtoja.

➔ **Suositus:** Vähiten kehittyneisiin maihin (LDC) kohdennettujen maksatusten osuuden bktl:sta seuranta tulisi palauttaa budjettiin. Lähivuosina LDC-maiden rahoitusosuus tulee kääntää kasvuun.

4 Ilmasto- ja biodiversiteettirahoitus tulee kuvata selkeästi

Talousarvioon tulee lisätä selkeä arvio ilmasto- ja biodiversiteettirahoituksen toimeenpanosta.

Talousarvioesitys **ei anna kuvaa Suomen mobilisoimasta ilmastorahoituksesta**, vaan kirjaa vain, että vuonna 2025 ”Edistetään ilmastotoimia, erityisesti kestävä metsätaloutta ja metsitystä” tavoitteelta 225 miljoonalla eurolla. Vuonna 2024 luku on ollut 330 miljoonaa euroa.

Tämä kirjaus ei kuvaa mitä ja miten Suomen ilmastorahoitukseen lasketaan – ja missä määrin rahoitus tosiasiaa kohdentuu ilmastotoimiin: onko mukaan esimerkiksi laskettu kokonaisten hankkeiden rahoituksia silloinkin, kun hankkeet kohdistuvat ilmastotoimiin vain osittain. Ilmastotoimien edistäminen ei sisällä arviota rahoituksen kohdentumisesta, johon Pariisin sopimuksen Artikla 9 ohjaa: näitä aiheita ovat erityisesti ilmastomuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen välinen tasapaino sekä painotus köyhiin ja hauraisiin valtioihin.

➔ **Suositus:** Budjettiin tulee lisätä selkeä kuvaus Suomen mobilisoimasta ilmastorahoituksesta ja sen kohdentumisesta.

5 Kansalaisyhteiskunnan moninaisuus tulee turvata

Hallitus on tänä vuonna päättänyt lakkauttaa viestintä- ja globaalikasvatustuen (UM:n hallinnonalalla) ja rauhantyön tuen (OM:n hallinnonalalla). UM:n hallinnonalan jakama, niin kutsuttu ”järjestöjen utp-tuki” (momentti 24.90.50. ”eräät valtionavut”) ehdittiin jo kehysriihen jälkeen ilmoittaa lakkautetuksi, mutta budjettiriihessä momentille palautettiin miljoona euroa.

Avustusten yhteissumma on ollut VGK-tuki: 2,2 milj. €, rauhantyö 852 000 €, ”utp-avustus”, 1,063 milj. € eli yhteensä 4,115 miljoonaa €. Kun lasketaan budjettiriihessä UTP-tukeen palautettu miljoona euroa mukaan, lakkautettuja avustuksia on noin 3,1 miljoonaa euroa.

Avustuksia ovat saaneet yhteensä: VGK-tuki: 19 järjestöä, rauhantyö 20 järjestöä, ”utp-avustus” 19 järjestöä. Yhteensä avustuksia ovat saaneet 52 eri järjestöä. VGK-tuen ja rauhantyöavustuksen saajia on yhteensä 36 eri järjestöä. Osa järjestöistä on saanut kahta tai kolmea eri avustusta.

Osa näistä järjestöistä on vuoden 2025 alussa hyvin vaikeassa asemassa – esillä on lakkautustarpeita. Monet näistä järjestöistä ovat toimineet kymmeniä vuosia Suomessa. Valtionavustus on muodostanut perustan, jonka varaan muuta rahoitusta on voinut hakea. Jos/kun järjestöjen ammattimainen toiminta lakkaa, vastaavaa toimintaa ei ole mahdollista korvata vapaaehtoistyöllä. Järjestöjen työntekijät ovat mahdollistaneet myös vapaaehtoistoimintaa järjestöjen puitteissa.

Järjestöillä on ollut noin puoli vuotta aikaa järjestellä uudelleen toimintaansa. Tämä on hyvin lyhyt aika tilanteessa, jossa järjestöillä on saman aikaisesti ollut leikkauksia ennen suunniteltua toimintaa ja sitoumuksia sekä esimerkiksi lomautuksia.

Niiltä osin, kuin järjestöjen avustusluokkien leikkauksia ei voida kohtuullistaa, vuodelle 2025 tulisi perustaa kertaluonteinen siirtymäkauden tuki, tai muutostuki, jonka avulla lakkautusuhan kohtaavat järjestöt voivat järjestää uudelleen toimintaansa, jotta niiden tuottama yhteiskunnallinen hyöty ei katoa.

Ehdotuksemme muutostueksi:

- Muutostukea voivat hakea kaikki järjestöt (kansallisesti toimivat yhdistykset), jotka:
 - ovat saaneet seuraavia valtionavustuksia: VGK-avustus, rauhantyön avustus ja nk. ”utp-avustus”, eli momentti 24.90.50. ”eräät valtionavut”
 - Hakemuksessa osoittavat, että valtionavustuksen poistuminen merkitsee uhkaa järjestön lakkauttamisesta tai valtaosan toiminnasta lopettamista
- Tuelle järjestetään yksi erillinen hakukierros, jota hallinnoi joko ulkoministeriö tai oikeusministeriö
- Tuen kokonaismäärän tulisi olla noin 1,5 miljoonaa euroa. Se on arvio vähimmäismäärästä, joka tarkastellessa avustuksia saaneiden järjestöjen määrää, luonnetta ja avustusmääriä, tarvitaan muutosprosesseihin.
- Siirtymäkauden tukea voitaisiin käyttää esimerkiksi:
 - Muihin järjestöihin yhdistymiseen liittyviin kuluihin / työaikaan, joka yhdistymisprosessi vaatii
 - Muuntumiseen uuteen yhteisömuotoon
 - (Uuteen) varainhankintaan
 - Järjestön tiedon, osaamisen tallentamiseen mahdollisuuksien mukaan (esimerkiksi oppimateriaaleiksi) muotoon, jossa muut toimijat voivat hyötyä niistä, vaikka ko. järjestö joutuu lakkauttamaan toimintansa kokonaan tai valtaosalta.
 - Muuhun jatkuvuutta turvaavaan toimintaan.

Suosituks:

- ➔ Viestintä- ja globaalikasvatusjärjestöjen avustus tulee palauttaa (samoin kuin rauhantyön järjestöjen tuki oikeusministeriön hallinnonalalla).

- ➔ Vähintään avustusten lakkauttamisesta kärsiville järjestöille tulee perustaa väliaikainen siirtymäkauden tuki, joka mahdollistaa sen, että ne järjestävät toimintojaan niin, että niiden tuottama yhteiskunnallinen hyöty ei katoa vuoden 2025 alusta.